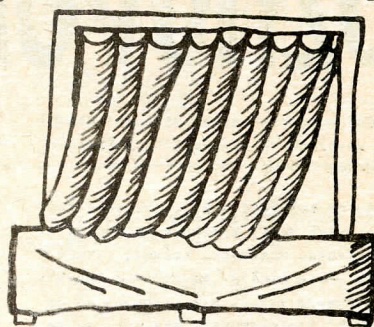

český ústřední výbor socialistického svazu mládeže

Národní divadelní dílna '87

**Šumperk - Dům kultury ROH Prámet
14. - 22. srpna 1987**

ROZHOVOR s Damianem vizárem

MŮŽEŠ stručně charakterizovat základní rozdíly v práci amatérských divadelníků v Čechách a na Slovensku?

Nemůžu, nevím být taký zlý... Nielenže každé z týchto dvoch hnutí vychádza zo svojho tvorivého určenia, vlastného zázemia /ktoré má slovenské oveľa menšie, po stránke intelektuálnosti, humoru atď./, ale vychádza aj zo svojej vlastnej izolovanosti. Ako inak by sa mohlo stať, že sa v Čechách viac vie o divadelných prehliadkach nie sú organickou súčasťou hostia z tej druhej krajiny /na Pisku nie je víťaz Popradu, ba dokonca na celoštátnej prehliadke študentských divadiel - ako sa volá už 10 rokov Akademický Prešov - si porota ešte ani raz nepozrela víťaza Akademického Brna/. Ani v Šumperku nie je slovenská inscenácia. Jednak si teda myslím, že naša "medzinárodná", medzičeskoslovenská spolupráca je len symbolická, len naoko a akoby. A - čo je ešte dôležitejšie - ledva sme si sami pre seba, s božou pomocou vytvorili kritériá na seba, ale na toho druhého ich máme len apriórne. Česi si myslia, že Slováci majú malé formy "komunálne" a "polopatistické", "prvoplánové" atď. Slováci zas, že české divadlo je "ukecané", "šamóučelné", "exhibicionistické". A nie vo všetkých prípadoch je to pravda. Je pravda, že Slováci sú ešte stále v tom štádiu, žeby chceli, aby za všetko mali len pochvalu a víťazstvá. Ale s hrozoú som na to prišiel aj vlní na Slovenských gagoch v Kremnici, že podobne to chceli aj české súbory /Sklep, Míša/; prestredie, ktoré chcelo byť k nim doslova len v máločom kritické /ku Sklepu za neschopnosť improvizácie v súťaži Pohár divadelnej improvizácie/, vyhlásili za nedostatoč-

ne intelektuálne... Jedno má však české a slovenské divadlo rovnaké: našťastie širokú základňu a nanešťastie málo špičiek /ako v športe, ale tu sa našťastie možno skôr ukázať za hranicami/. Keď vznikne platforma, že sa budeme vedieť stretávať a otvorene porovnávať výsledky svojej divadelnej práce, budeme si vedieť povedať nielen samozrejmosti, že máme inú mentalitu, iné ctenie, inú nedotknulosť iné povery aj iné výhovorky, ale aj iné osobnosti - a v tom má špecifika našej dvojnárodnej kultúry /alebo žesťnárodnej, ak si spomenieme Maďarov, Rusínov, Poliakov a Nemcov/ jednu z najväčších šancí. Ale aby som povedal aj nejaký nonimpresívny fakt, české netradičné divadlo je viac netradičné ako slovenské netradičné /čo zas české tradičné je viac tradičné ako české tradičné/. Preto pravidelné dochádzanie českých netradičníkov na Slovensko /Vyskočil, predtým aj Bošek, Scherhauser, Polívka, Potužil, Kužilek/ je viac ako len most, len štafeta.

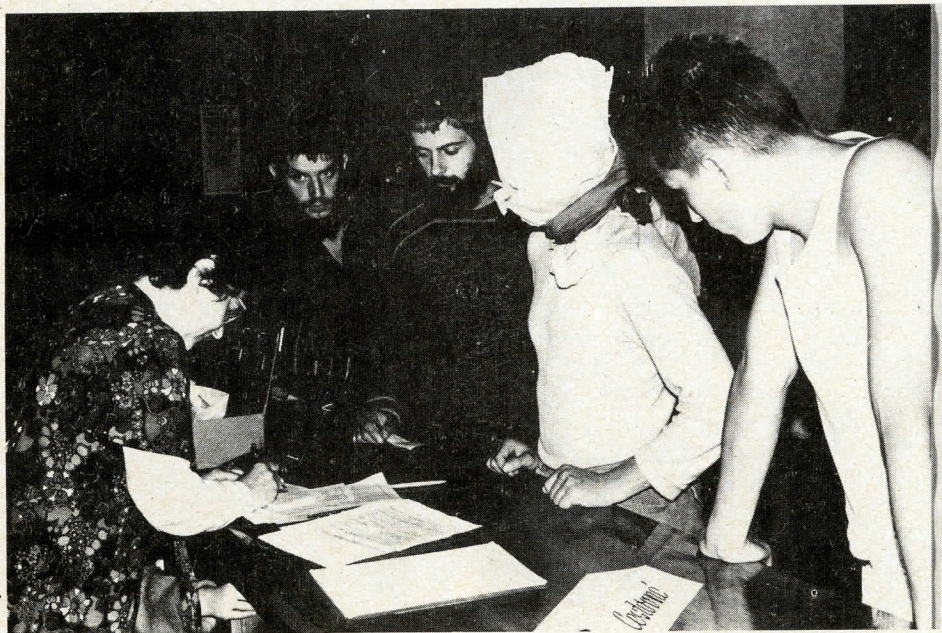
Proč jsi dal přednost šumperské dílně před Tvůrčí divadelní dílnou, která právě teď probíhá v Banské Bystrici?

Lebo tá slovenská národná dielňa vznikla ako napodobenina mnohých iných modelov dielni, mimo iného aj českej. Vlní sa uskutočnila po prvý raz a jej výsledok /hoci vychválený v Amatérskej scéne/ nebol ešte výsledok cieľavedomosti, skor informatikou, očukávaním, elementaristikou /aj keď dvaja lektori boli z Čiech - Scherhauser a Gut/. Chcel som vidieť originál /prepáčte mi to snobstvo/. Ale šta čínsky pozorovateľ - je to veľmi príjemné, ale som málo vyčlenený, pracovne zapojený, málo šľapem... Musím ísť zajtra aspoň na Pradě /myslím ten v Jeseníkoch/.

Něco literární vědy aneb Je autorské divadlo skutečně autorským?

Autorem se stává člověk v okamžiku, kdy něco vymyslí a to, co vymyslel, zprostředkuje dalšímu člověku, ať už pomocí svého hlasu, hudebního nástroje, barev a štátce nebo popsaného či potisknutého papíru. Jediné, co je povinné, je vlastní, autorské sdělení, kterému je přifazena určitá neměnná forma. Každé sdělení totiž vyžaduje patřičnou formu, a když se forma změní, byť jen v detailech, změni, i když také nepatrně, i obsah sdělení. Umění však není jen věcí autorů. Koncertní hudebníci reprodukuji díla dávno zemřelých skladatelů a divadelní soubory stále hrají Shakespeara. Každému je jasné, že klavírista, hrající Chopinův valčík, není autorem, i když ho hraje dvakrát tak rychle nebo svévolně zpomaluje v některých oblíbených pasážích, lež u divadla to v poslední době jaksi přestává platit. Soubor použije Shakespeara, vytvoří například loutkové představení /to je skutečně jenom příklad/ a ejhle, vedle Shakespeara se na místě, vyhraněm pro autora, objeví i členové souboru, kteří napsali scénář, případně navrhli loutky. K mnohem zásadnějšímu matení pojmů ale dochází tehdy, když si soubor vyhléдне nějaké prozaické dílo, jeden člen souboru nebo celý kolektiv zpracuje na jeho základě scénář a výsledný tvar je pak prezentován jako autorské divadlo. Že je to skutečně autorské divadlo? Že je autor předlohy pouze záminkou k tomu, aby si soubor vytvořil vlastní generační výpověď? Literární věda musí trvat na tom, že divadlo, které vychází z již existující předlohy, jejímž autorem není člen nebo kolektiv členů souboru, nemůžeme nazývat autorským divadlem. Jde-li o osobitě zpracování divadelní hry, jedná se jen a pouze o její novou inscenaci, nežleží na tom, zda je Hamlet oblečen v kostýmu dánského prince, v římské tóze či v kimonu, ani ne na tom, zda je na scéně realistická kulisa Elsinoru nebo několik poházených popelníků, ale na tom, zda je prezentován původní text, či nikoli. Pokud došlo k textovým změnám, může jít o úpravu, adaptaci, dokonce o parodii nebo travestii, ale nemůže jít o autorské divadlo. Prózu je možné dramatizovat, ale není možné stát se jejím sekundárním stínovým autorem. Tedy: pokud soubor nehraje vlastní text, nehraje autorské divadlo, i kdyby kdovíjak měnil všechny atributy předlohy a vymýšlel kolektivně ty nejavantgardnější inscenační přístupy. Inscenuje-li někdo montáž z novinových zpráv, je to montáž, a ne autorské divadlo, i když má celek třeba naprosto samostatné sdělení, které může být i v rozporu se sdělením jeho částí. Divadlo poezie zůstává osobitou interpretační formou, ale také se nestane autorským divadlem. Už slyším, jak namítáte, že v takovém případě u nás autorské divadlo téměř neexistuje, že vlastně skoro nic z toho, co inscenují profesionální i amatérské soubory, označované jako autorská divadla, vlastně v pravém slova smyslu není. Ano, skutečně je tomu tak. Ponechávám zcela stranou úroveň našeho divadelnictví. Vznikají představení špatná, dobrá i nejlepší a nezáleží vůbec na tom, zda se jedná o představení autorská či "pouhé" inscenace, adaptace či dramatizace. Je však třeba tato představení hodnotit nejen co do kvality /i když toto kritérium je samozřejmě nejdůležitější/, ale také naučit se je správně označovat a zařazovat do příslušných literárně teoretických kategorií.

PhDr. Marcel Arbet

Pracovní VÝSTUP dramaturgické třídy

Metoda práce ve třídě - dramaturgie jako přemýšlení o světě prostřednictvím divadla.

Třída se zabývala povídkou S. Lema Gruppenführer Louis XVI. Povídka je recenzí na nenapsaný román - recenze obsahuje jen některá vodítka, na jejichž základě je nutné dílo rekonstruovat a domyslet. Jde zhruba o toto: generál SS Taudlitz po porážce Třetí říše uprchl s řadou dalších válečných zločinců do Jižní Ameriky a v odlehlých a opuštěných končinách Argentiny založil nesmyslný miniatér - Paříž. Podle představ získaných na základě četby pokleslých románů rekonstruoval dvůr Ludvíka XVI. Všichni jeho "kamarádi ve zbrani" se tak proměnili ve francouzské šlechtice.

Při zkoumání tematických a fabulačních možností látky jsme dospěli ke zde publikovanému pohledu na Taudlitzovu Paříž.

Jan Vedral

Taudlitzova koncepce hry na Paříži

Společenská mašinérie mhnaná do pastí dialektiky skutečnosti a zdání jako prostředek vlastního očištění.

Každý ví, kým je ve skutečnosti.

A
Každý ví, čím jsou ve skutečnosti všichni ostatní.

ALE
Nikdo si samozřejmě nepřeje, aby ostatní k němu přistupovali a jednali s ním, jako s tím, kým ve skutečnosti je.

TAKŽE
Všichni věd, čím jsou ostatní ve skutečnosti, a zároveň, že nikdo nechce, aby s ním tak jednali.

PROTO
je v zájmu všech udržovat zdání. Východiskem zdání jsou prvotní vnučená pravidla hry. Všichni záhy ovládají pravidla hry, hrají společně hru a potlačují skutečnost.

TUDÍŽ
Hra rozehraná původně mocenskými prostředky se záhy začne hrát sama.

A
Není třeba udržovat ji v chodu donucováním.

PROTOŽE
Každý, kdo by jí odmítl hrát, je všem nebezpečný a oni se už sami postarají o to, aby přestal rušit zdání.

JESTLIŽE
Žít ve zdání je všem příjemnější, než ve skutečnosti,

PAK
zdání nabývá stále skutečnější podoby. Ti, kteří nejprve jen hráli a napodobovali předem určené role, začínají je teď tvořivě rozvíjet.

A
Nastává druhá fáze hry, kdy zdání se zdánlivě fakticky uskutečňuje, i když je neuskutečné.

PROTO
Je třeba v této fázi hry dodávat do ní další prvky. Hra se udržuje v chodu nikoli donucováním, ale už jen dodáváním dalších prvků.

OVŠEM
Záhy dospěje ke svým mezím. Proměna zdání ve skutečnost je neuskutečnitelná. Rozpolcení světa na zdání a skutečnost se nakonec zhroutí v katastrofě.

A
Ten, kdo hře vytvořil pravidla, se stane její první obětí, jejím mučedníkem.

ZÁHY
Ti, kdo zrušili zdání, zjistí, že nedokáží žít skutečností.

A
Zavražděný diktátor se mění v mesiáše. Zhroucené zdání zplodí legendu.

NAKONEC
V legendě přežívá autor hry jako své zdání, ne jako ten, kým byl ve skutečnosti.

POKUD
To všechno ovšem neproběhne úplně jinak...

/Příchod infanta je tedy prvkem zdokonalení hry. Zdokonalená hra se sama dále zdokonaluje a plodí dvorskou intriku. Intrika logicky rozvíjí vlastnosti systému a je reakcí na příchod infanta.

Zde je možné hledat odpověď na otázku, zda Taudlitz povolal Bertranda z rozmařilosti, z nedostatku logického uvažování či s jistým vyšším záměrem./

Hlasová výchova na dílně

V programu Dílny se opět objevila hlasová výchova. Tentokrát pro dobrovolné zájemce. Z osmdesáti účastníků se přihlásilo čtyřiatřicet a z nich se někteří aktivně divadlu nevěnují. Ostatní účastníci, složení z dlouholetých členů souborů neměli o hlasovou výchovu zájem. A je to chyba, neboť nízká úroveň jevištní řeči volá po nápravě a pro amatéry neexistuje možnost seznámit se a vyzkoušet si základy techniky mluveného projevu. Patrně je neustále podceňován význam řeči jako neodmyslitelné součásti hereckého projevu. Vždyť technika mluveného projevu je nezbytným předpokladem slovního jednání, bez kterého se herec neobejde. Řeč má funkci nejen sdělovací, ale i aktivující. Je třeba dát textu svým mluvním projevem život, naplnit ho myšlenkovým obsahem. Má-li se to podařit, je nezbytná dobrá úroveň jevištní řeči. Základním požadavkem je dobře posazený hlas, schopný modulačních proměn, srozumitelná dikce. Herec by mělo být slyšet i v poslední řadě, měl by dokázat přizpůsobit se prostoru, využívat rezonance, nedrmořit, nezavalovat posluchače přívalem nečleněných zvuků, kdy je sice slyšet, ale není rozumět. Důležité jsou správně tvořené a vyslovené samohlásky, doslovování konců slov, kvalita a kvantita samohlásek, které jsou nositeli melodiky řeči. Objevuje se často redukce hlásek ve více-slabičných slovech, velkou chybou bývá vyslovované "j" ve slovese býti. Aby však byla řeč srozumitelná i obsahově a významově, musí být logicky členěná. Každé slovo má svůj obsah, každá věta myšlenku. Věty se váží do logických celků. Úkolem interpreta je nalézt takové členění, které nejpřesnějším způsobem předá posluchači smysl a logiku sdělení. Základem je technika dechu, hlasu a výslovnosti. Ve vzá-

jemné koordinaci tu pracují dechové, hlasové a artikulační orgány. Dechovými cvičeními posilujeme tzv. "dechovou oporu" - způsob výdechového pohybu, kdy šetříme a zpomalujeme výdech při rozšířeném postavení hrudníku. Příklad: nadechneme se a pomalu vedené a plynule vydechujeme na hlásku "s" až do úplného výdechu.

Barvu a znělost dostává tón až po průchodu rezonančními dutinami. Nejproměnlivější je ústní dutina, tzv. "Purkyňův prostor", který je mezi kořenem jazyka a hrtanem. Uvolněním tohoto prostoru získáme otevřený volný krk a neškrtime se. Nejjednodušší toho docílíme, navodíme-li si pocit obyčejného zívání. K tomu vyslovujeme několikrát po sobě slabiky "auau-auauau" - podobně zavytí. Při mluvení se snažíme tón umístit do obličejové části, do tzv. "masky". Toto cvičíme na "nnnnnnnnnn", až pocítíme slabé brnění této části obličeje. Aby byl hlas kovový a hezky nosný, používáme tzv. "krytí tónu", kdy rozezníváme i zadní část lebky a vyrovnáváme přechody mezi hlavovými a pramítovými. Příklad, na kterých cvičíme rezonance, se uvádějí jako tzv. "ladičky": jauauau, Járo je jaro, Marjáno je ráno, dále od hradu, dále, máme - nemáme, dáme - nedáme, jedeme - jmenem, Jáno, ajéjeje, jiva, jiva, bílý sníh víří, to je moje, to je tvoje, to jo, to jo, do toho, do toho, júva, júva, můj dům - tvůj dům atd.

Artikulačním ústrojím tvoříme samohlásky /vokály/ a souhlásky /konsonanty/. Nejčastější chybou bývají otevřené vokály, nedbalost při vyslovování souhlásek tzv. "šumlování", krácení samohlásek, špatné sykavky /s, š, z/, hlásky d, l, r atd. Stálým tréninkem artikulačních orgánů docílíme správnou dikci. K tomu slouží

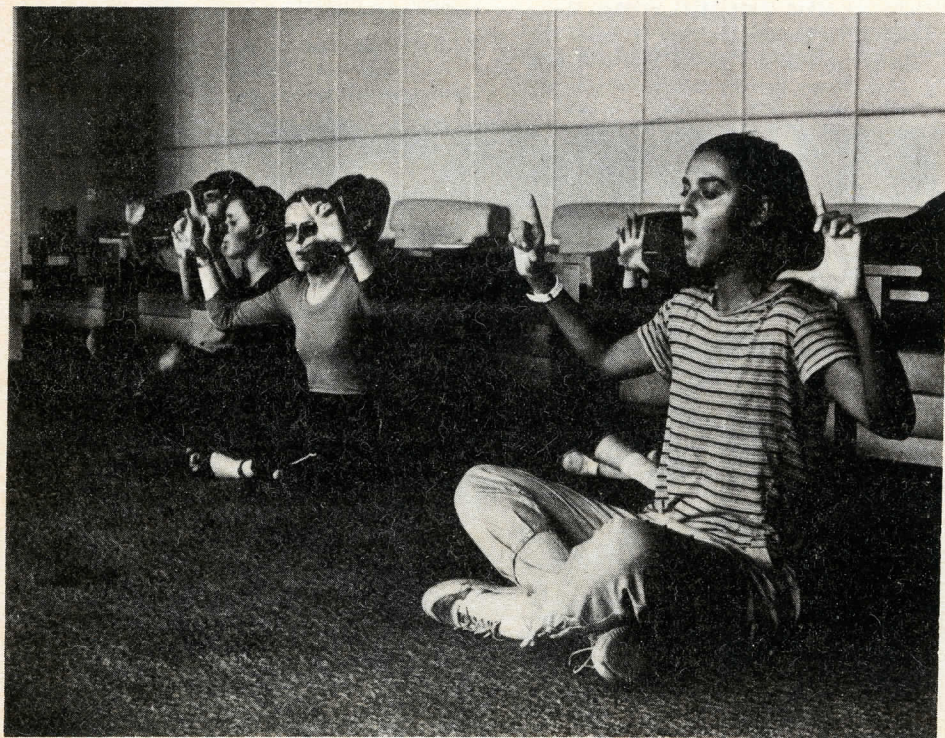
různá artikulační cvičení, která by se měla stát pro interpreta samozřejmou denní rozvíškou, zvláště před zkouškou a představením. Příklad: na pipípi..., na žužužu..., lidalida..., cillilililink. Šla Prokopka pro Prokopa, pojd Prokope pro proroka, Na Prokopa promokne kdekterá kopa. Před potokem pět kopek konopí, za potokem pět kopek konopí. Tak pekopete-li mi to pole nebo nepekopete-li mi to pole. A to mám pracovat na tom nejneobhospodařovatelnějším pozemku? Malili liliputáni lilím vodu nebo nemalili liliputáni lilím vodu? Tak oblemujeme-li my mu ji či neblemujeme-li my mu ji? Když zašustíš sukní, nás nejvíc šízírá šárlivost. Pan kaplan plakal v kapli. Crnky brnky, vlky plky, drbu vrbu, jauvej, jouvej, nameleme, nameleme, nameleme vám, zaželezilo-li se železo či nezaželezilo-li se železo.

Kolouch, kohout s mouchou mnohou, s hloupou chlouhou houpou nohou. Plovou dlouhou strouhou ouzkou, chroupou oukrop s pouhou houskou.

Není možné zde vypisovat všechna cvičení ani způsob metodiky výuky mluveného projevu. Výuka hlasu probíhá individuálně, neboť "co jedinec, to metoda". Osvojení si správné techniky a hlavně její aplikace do herecké tvorby tak, aby se stala přirozeností herce a nesvazovala jej, to je cílem výuky, ale vede k němu dlouhá cesta, která trvá i několik let a ještě se posílují později i zkušenostmi z vlastní herecké praxe. Pro toto malé nahlédnutí do základů hlasové výchovy by byla ještě nezbytná zvuková realizace uvedených cvičení, aby si čtenář udělal sluchovou představu správné normy. Určitým možným řešením by byly občasné návštěvy pedagogů hlasové výchovy v jednotlivých souborech, kde by proběhl seminář se zhodnocením dosavadních výsledků.

Je velmi záslužné, že dr. Šrámková začala do Dílny právě hlasovou výchovu. A jestliže se jí podaří vzbudit v účastnících přesvědčení, že by se měla zlepšit úroveň jevištní řeči a že by měli pro to něco udělat, nebude to snad tak málo.

Regina Špinková

III. snůška nápadů malý odřený kufřík

/.../

2. obraz - Rodinná idyla /Na jevišti tma a ti-
cho. Postupně se začíná ozývat šra-
mot, pískání, které sílí, přibývá
světlo do pološera. Uprostřed jevi-
ště sedí muž, ukrytý za archem bí-
lého papíru, který drží jako novi-
ny. V pozadí je náznak okna, na pa-
rapetu je květináč s umělou kytkou.
Zezadu se ozývá kuchyňský randál.
Po chvíli randál ztichne, přichází
žena a v ruce nese globus./

Ž: Ze světa.

/Muž složí noviny, žena si přisedne, rozto-
čí glóbus, prstama dloboují do glóbusu
a přeflékují se:/

Severní Amerika, Zakarpatská Ukrajina, Ku-
vajt, ...

/Náhle přestanou, žena položí glóbus na zem
a zahlásí:/

Ž: Kultura.

/Plní verry dvojhlasně zpívají něco na způ-
sob barokních preludií. Po chvíli náhle
přestanou a žena zahlásí:/

Ž: Z domova.

/Přejdou k oknu, berou si dalekohledy a dí-
vají se ven. Střídavě hlásí svá pozorová-
ní:/

Devítka vpravo - rozkvet muškát. Trojka
vlevo - nový záclony. Osmička vlevo - při-
pálili segedín...

/Žena se podívá na hodinky, odkládá daleko-
hled, odchází do kuchyně. Po chvíli se o-
zvou silné rány; muž se potácí, snaží se
udržet rovnováhu. Hluk přestává./

/.../

3. obraz - Sousedí a susedia

/.../

- My jsme propadli.

- To jsou ti potkání.

- Já na to, prosím, upozorňoval na schůzi do-
movní rady 30. února.

- Tak to já si udělám černou komoru v obýváku.

- A co moje květiny.

- Nemáte svíčky.

- Já vaším svíčkovou.

- Já přece nemůžu jezdit na třinácté patro, já
mám z výšek závrať.

- Zavolejte bytový podnik. Ať si to vyřeší sa-
mi. My platíme činži, tak co?!

/Manželé vyděšení zalézají pod noviny a občas
ustrašeně vykuknou. Jeden ze sousedů se jich
zeptá:/

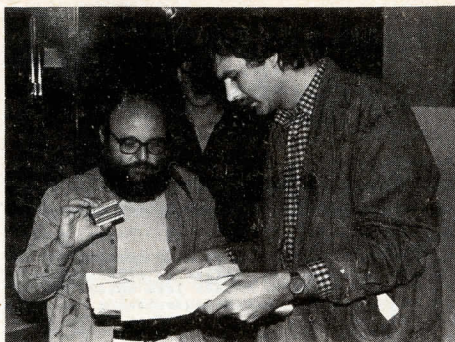
- Můžu od vás zavolat OPBH?

Ž: /nastaví dlaň/ Korunu.

/.../

7. obraz - Idyla, část 2. /Manželé otřesení

koukají kolem sebe, veškerý náby-
tek, tj. obě židle, je v koupelně,
kam se pomalu odšourají oba. Muž si
bere papír, žena glóbus. V koupelně
se snaží najít ztracený klid a od-
novit svůj svět. Světlo se postupně
tlumí do pološera, pomalu se sléza-
jí potkání. Nedůvěřivě si prohlíže-
jí barák, pak se osmělí, lezou po
jevišti. Manželé se je zpočátku
snaží zaplašit, pak rezignují. Po-
tkání lezou do koupelny, zabýdlí se
tam a po chvíli spokojeně usínají./

/.../

Co tě nepálí, nehas - Kdo jsi bez viny, hoď
kamenem.

Obžalovaný sedí chvíli bez akce, potom pomalu,
velice pomalu vyndá z kapsy zapalovač, škrtně
a jde vstříc divákům s otázkou v očích. Soudci
povstanou.../

Nejvyšší soudce: Výnos stolice.

Soudní zřízenec nastoupí na scénu, za lapne
veledůležitě ležící kufř a odnáší ho s sebou
 pryč.

Nejvyšší soudce: Trest nejvyšší.

Soudci seskočí ze soudné stolice tak, že jim
ční pouze hlavy. Přichází Kat - je to sličná
dívka, hledí jednotlivě hlavy soudního tribu-
nálu, a tím je stíná. Kat, resp. Katka se roz-
hlédne po okolí a je se miliskovat s bývalým
Odsouzeným.

Milenci pokračují po pažitu, voňavým lesem se
nese hlas kukačky /nápad na scénu s voyerem/,
trhají květinčky a tak podobně. Vchází Cizinec.
Chová se přesně jako Milenci, je však sám. Mi-
lenci se po chvíli zarazí a surově ho zbíjou.
Cizinec na scéně osamí. Ne dlouho. Kolem něj
se rozproudiv dav z ulice. Cizinec nevěřícně
procitá ze zlého snu - ztlučení a začíná se
shánět po koni.

Cizinec: Prosím vás, nemáte náhodou bílého ko-
ně?

1. člověk: Jste blázen, neobtěžujte, prosím vás.

Cizinec: /jinému/ Prosím vás, nemáte náhodou...
2. člověk - intelektuál: /Bere si ho důležitě
stranou/ To myslíte jedenáctého, od
skácela?

/.../

II. Potkání aneb Když má tajemník radost

Nastupuje šatnářka a celý dav lidí s pláští.
Šatnářka se zprvu usurpuje pišťalkou a gesty,
lidé přebíhají, snaží se pověsit kamsi své
svršky. Rytmus akce je stále rychlejší... Když
už dav bezmála nemůže popadnout dechu, šatnář-
ka udělá na pusu bez pišťalky porыв větru a se
zlým úšklebkem prohlásí: Kam vítr, tam pláště.
- Bezvětrí. Lidé strnou, pomalu zahazují svrš-
ky na zem a berou šatnářku jako beranídlo,
hlavou proti zdi. V tom kdosi, kdo se zběsilě
honičky neúčastnil, spadne kamsi za scénu.
Všichni strnou, pustí nebohou šatnářku a pustí
se k místu nehody. - Hlavou zeď neprorazí.

GULÁŠ PO GOLTFLAMSKU

Vezmeme asi patnáct frekventantů, nejlépe
s různým divadelním citěním. Nejprve důkladně
očistíme od vedlejších vlivů a rozdělíme libo-
volně na tři stejné části. Mírně podusíme a ne-
cháme dva dny vařit ve vlastní šťávě. Přes noc
necháme odležet ve vinném nálevu. Třetí den
všechny části opět spojíme a za stálého míchá-
ní rozdělíme do tří hrnců. Hodinu podusíme
a přidáme špetku inspirace. Šest šňavnatějších
kousků dáme po dvou pět do předem vyhřáté
trouby. Ze zbývajících frekventantů zatím při-
pravíme pikantní omáčku. Po čtyřech hodinách
vyjeme šest vypečených kousků z trouby, ochu-
tíme každý jiným kořením a utopíme v příprave-
né omáčce. Nakonec přidáme hrst orientálního
koření Zlatý flám. Tím guláš získá pestřejší
chuť a vůni.

Podáváme s patřičným vysvětlením. Jako
příloha je vhodná notná dávka tolerance a trpě-
livosti.

I. Potkání aneb Elaborát o svěvolném zásahu do architektonické struktury města N.

Glosátor: Albánští archeologové objevili při vy-
kopávkách hodiny, jejichž ciferník je
tvořen hladkou vypuklou plochou, roz-
dělenou na dvanáct dílů. Ukazují čas
zrovna tak přesně, jako při svém
vzniku ve 4. st. př. n. l.

/.../

Tajemník: Úkoly, které nás čekají nyní, nejsou
však o nic lehčí. Spíše naopak.

Glosátor: Proto také nehledíme na čas.

Tajemník: Tady v tom prostoru se vznášelo něk-
lik desítek metrů nad dnem jámy ha-
viřské město Most, je to věci notně
fantazie, ale pro člověka, který tam
roky žil, to zas tak těžké není.

/.../

Slovák: Chcete poznat pravou tvář svojej pria-
telky? Váhate medzi manželom a pria-
telom? Neklame vás váš predstavený?
To všetko vám odhalí závesné svietid-
lo.

/.../

Tajemník: Jsem člověkem, který se svým krajem
srostl. Kolik vesnic a kolik dolů už
jsem na okrese zlikvidoval. A vždy-
cky mě bodne u srdce. Zavírat šachty,
to je jako pohřeb, jako bys pohřbí-
val blízkého. Málem jsem brečel.
U Nejedlého, Koněva, Vítězného února
a zvláště u Pavla, na kterém jsem
prožil únorové dny.

/.../

Slovák: Uchopíme prerezávač za rukovět a pri-
tlačíme.

Tajemník: Když se všechno daří, teprve potom
může mít radost i tajemník.

Arnošt GOUDFIAM

slavnostní aktiv spojený s degustací našich gastronomických specialit

Výstup šestý - Vyznamenávání oceněných aneb oceňování vyznamenaných

/Kučilkův sál DK ROH Pramet Šumperk; konferenční úprava sálu. Na stolech připraveny talířky, příbory, šálky. Cca 70 účastníků nadšeně sleduje vřelostí kulturní vložku, která se odehrává vpravo od předsednického stolu. /Za ním sedí 7 členů předsednictva./ Předsednický stůl je zakončen řečnickým pultem. Pojídání chlebiček pomalu vstupuje do závěrečné fáze. Nad předsednickým stolem výrazný skleněný symbol /stálá výzdoba sálu/ a transparent: Jednou z největších chyb dneška je bát se chyb. M. S. Gerbačev. V pozadí technik za zvukovou aparaturou pojiď tájné uzmutý chlebiček. Kulturní vložka končí./

I. čp /Člen předsednictva/: Děkujeme všem našim zájemcům o aktivitu za příjemný umělecký zážitek a přeje jim hodně zdraví při prezentaci na ještě významnějších akcích. Nyní přecházíme k dalšímu bodu: Vyznamenávání oceněných aneb oceňování vyznamenaných. /Čte/ Městský výbor Českého svazu žen v Choceň se připojil k výzvě Ústředního výboru ČSŽ "za úsporu elektrické energie" a vyhlásil na den 2. 3. od 18.30 do 19.30 hodin černou hodinku /s pohádkou pro děti/. Vyzval všechny choceňské ženy, aby v této době vypnuly všechny elektrické spotřebiče. V domácnostech. Výsledek byl zveřejněn v dubnovém zpravodaji.

/Důstojně přicházejí tři zástupkyně ČSŽ a stojí vedle sebe čelem k publiku. Od předsednického stolu vstává předseda a organizační pracovníce "naše Emilka", která mu postupně předává tubusy možná obsahující diplomy. Předseda je postupně předává ženám, těsne jim rukou a chová se k nim způsobem odpovídajícím jejich věku a jiným danostem. Emilka podá čtvrtý diplom, předepíše na konec řady a je rovněž oceněna. Ženy se ukázněně odeberou na svá místa, předseda a Emilka vyčkávají./

II. čp: Při zemních pracích v ulici u tří dubů narazil buldozerista J. K. na kovový předmět. Ukázalo se, že jde také o buldozer, který tam byl zapomenut při předešlých zemních úpravách.

/Z publika si jde pro ocenění buldozerista /s laskavým svolením lektora I. třídy jeden z jeho frekventantů. Vypadá jako buldozerista víc než většina našich buldozeristů - cca 200 cm, 147, 28 kg./ Předseda na jistě potíže s pochvalným poklepáním na rameno a v očích se mu zračí strach, že buldozerista těžko donese křehký tubus domů bez poškození./

I. čp: Ne každý z nás, kteří chodíme denně kolem objektů průmyslových závodů, je informován o tom, zda ten či onen podnik plní či neplní své úkoly. Jistě by nás to ale zajímalo, a proto byl nabídnut jednoduchý a přitom naprosto jasný způsob: na jejich hlavních budovách budou v průběhu prvního pololetí instalovány rudé hvězdy, jejichž rozsvícení nám sdělí: ano, my plníme. Tento způsob vychází z hlavních směrů jednotného provádění názorné agitace v okrese. Zpočátku se budou rudé hvězdy rozsvěcovat, bude-li podnik plnit své výrobní úkoly, později budou rozhodovat i další ukazatele. Záře rudých hvězd nám tedy na první pohled poskytne informace o tom, jak si naše podniky vedou: jde tedy o formu veřejné kontroly. Zároveň by však rozsvícené hvězdičky měla být symbolem hrdosti pracujících na dosažené výsledky.

/Od aparatury vstane technik, odloží pracovní plášť a v bezvadném obleku jde převzít ocenění. Předseda i Emilka vykonají vše, co mají./

II. čp: Při cvičení v TJ Slavoj v Haštalské

ulici v Praze 1 se třináct školou povinných chlapců přítvářilo kyslíčnickem uhelnatým, který tam pronikal z přilehlé kotelny. Jak postupně upadali do bezvědomí, cvičitel Gabriel J. je vynášel ven a přivlekal sanitky, které postižené převezy do dvou nemocnic. Deset chlapců bylo po ošetření propuštěno do domácího léčení.

Rázným krokem se blíží renomovaný cvičitel a po vzorném provedení čelem vzhled je připraven přijmout ocenění. Publikum oceňuje vkusnou barevnou kombinaci žlutého trička a černé pásky na rukávě.

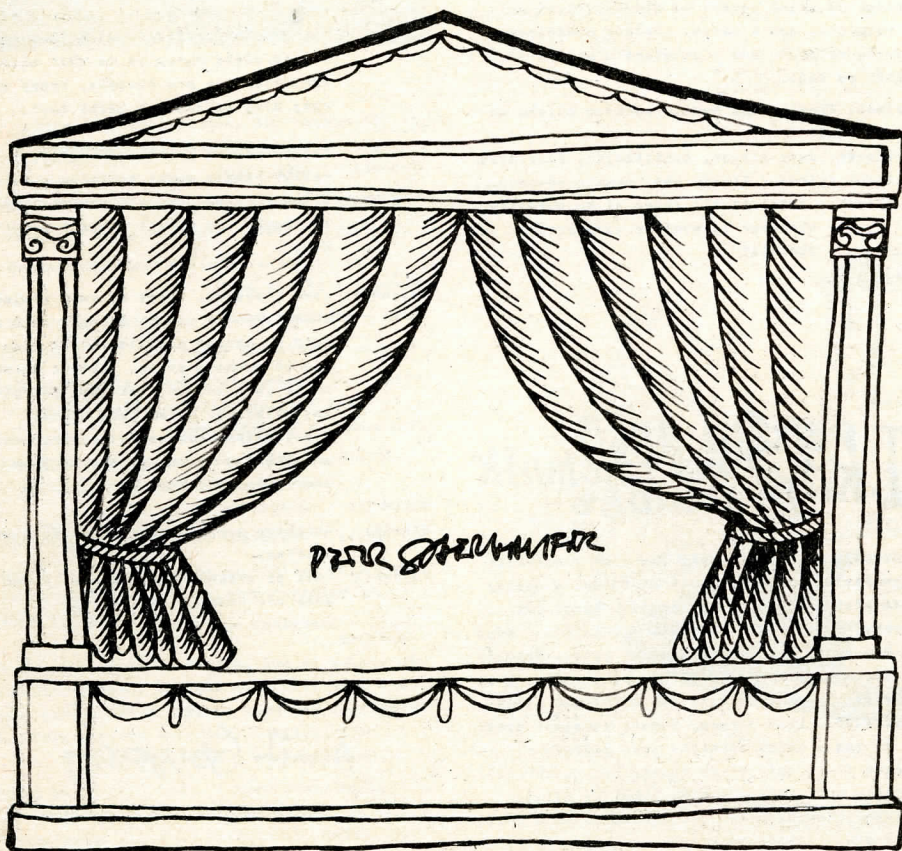
I. čp: Jsem žákem základní školy a v Sovětském svazu jsem ještě nebyl. Známe jej jen ze školy, z televize a hlavně z povídaní dědečka a babičky, kteří jej navštívili už mnohokrát. Vždycky když se vrátí, nás pozvou na stanovišti autobusu. A pokaždé něco přivezou. Naposled jsem dostal malé rádio, které se v SSSR prodává v hráchářství a stojí jen 10 rublů. Jednou jsem čekal s maminkou a sestrou na stanovišti autobusu. Přijel takový skoro červený autobus, vystoupila z něj skupinka turistů většinou v nezvyklém oblečení. Muži měli na hlavách hezké černé čepičky s bílým vyšíváním a jednu mně věnovali na památku. Dali se s námi do řeči, já jsem nerozuměl ničemu, maminka trochu. Potom nám jejich průvodkyně vysvětlila, že jsou to turisté z Uzbekistánu a jdou se podívat na hranici s Polskem, která prochází naším městem. Velmi rád bych se někdy koupal v Černém moři, nebo dokonce v Kaspickém, které je od nás dál. Také jsem ještě neletěl letadlem. Trochu bych se asi bál, ale pořád si to hodně přeju. V jednom starém městě v SSSR, které je celé z kamene, jezdila moje babička dokonce na velbloudu. Raketovou loď se svezla po Volze a po Černém moři, nad Kavkazem létala v helikoptéře. Dědeček se ale bál a říká, že víc-krát by už helikoptérou neletěl.

/I. čp dočte, vstává a k všeobecnému překvapení si jde pro ocenění sám. Publikum si klade otázku: Je to etec mladistvého příspívatele? Jeho skupinový vedoucí? Nebo už mu je zcela jedno, za co a za koho přijímá ocenění? Každopádně mu předseda těsne rukou mnohem déle než ostatním oceňovány./

II. čp: Sovětský svaz provedl ve středu v pět hodin třicet minut moskevského času v Jakutské ASSR podzemní jaderný výbuch o síle do dvaceti kiloton. Výbuch byl uskutečněn v zájmu národního hospodářství SSSR.

/Členové předsednictva vstávají a tleskají, lež nikdo pro ocenění nepřichází. Potlesk postupně řídne a slábne. Přibíhá páskou označený pořadatel a, řečeno s Nerudou, chvějně přisopte něco do ucha naší Emilce. Ta druhým čp, ten prvnímu čp, ten předsedovi. Předseda bráskně, lež suše oznámí polohlasem předsednictvu:/

Předseda: Přejděte k dalšímu bodu...

Úkol: tělové gesto. výsledek:

Cvak.
Haleó?
Haló?
Kdo je tam?
Prosím?
Tady Behatý. Kdo...
Tady telefon.
A...s kým mluvím?
Prosím?
Kdo je u telefonu?
U telefonu?...Nikdo.
Nezlobte se...promiňte...ale s kým mluvím?
S telefonem. Nis se neděje...
Ale s kým s telefonem?!
Jakto s kým s telefonem.
Já jsem Behatý. Kde jste vy?
Telefon.
Můžete někoho zavolat k telefonu?
Te jsem dělal už dost dlouho. Nikdo nepřišel.
Jenom vy.
Jenom já?
Jenom vy. Jak se vlastně jmenujete?
Nevím. Měl bych se nějak...?
Může mi někdo zavolat večer?
Proč ne?
Vyřídíme mu to?
To ne.
Ale. Proč ne?
Jak bych mohl?
Neumíte snad mluvit?
Ne vždycky. A ne sem.
Pokusit byste se ale mohl.
Už jsem te zkušel. Vždycky je obsazene.
A vy byste mi mohl večer zavolat?
Samozřejmě, rád.
Řeknu vám číslo...
Není třeba. Tuším ho docela přesně.
Tak mi večer zavolejte.
Spelehněte se.
Děkuji.
Cvak.

Ahoj, jsem rád, že tě vidím ...

Usmívající podivín Kužilek nechává svoji skupinu, aby si zavázala oči. /Kdo ví, nebylo-li to pouze pokázání na neschopnost vidět./ A až pak, jakbylo dalším strategickým bodem jeho ničivého plánu, vyzývá nastávající nebojáky, aby se obuli. Někteří z netušících, aby nemuseli sundávat šátek, se obouvají potmě. Opravdu netuší, že vzápětí ve tmě už skrytý Antimefisto /prý: "...Píkejte mi Oldo..."/ "decentně" vyhlásí hodinové trvání nevidění. A tak se skupina tápavců spojuje v řetěz a snad ještě s radostným očekáváním tápe do přírody.

"No, šáhněte si, to je voda. Tak, a teď jsme vás postříkali. Slyšeli jste to? Cítili jste to? To je moc dobře. Jen si ciťte, ciťte."
"A zkuste si zakopnout moc vám to teda nejde. Zas vám budem muset pomoci, co?!"
Zmrzlínovou záležitost jste mohli videovidět. Jeden podšátkový hrdina popíral, že zmrzlina byla michaná. Tak ho zaměstnávalo nezvyklé vnímání. Zmrzliny jsou přece v Šumperku v naprostém pořádku. Startující auta, pila, cinkání lahvi, zvonky kol a hovory cizích lidí - díky tápání i značně blízké. Jaký radostný pocit přinesla druhá část zmrzlínové žranice - chrupání kornoutků. Je tu sounáležející skupina. Ta se spojuje a pokračuje za novými podněty.

"Proč mi asi nedala znamení, že teď přijde obrubník? To ta minulé dlaň byla daleko citlivější. Vidiš, neměl sis ji osahávat, moh sis myslet, že to je někdo jiný. A mohla se ti líbit dál."

Křoví, temný výklenek, bodlák, okap, loket, odpadkáč. Řetěz doráží do kulturáku daleko méně rozjařený. Dle očitého svědka značně pokorný. Video obhužel zkreslilo jeden z "vrcholů" akce. Skrylo, jak ostře vmetala odsouzení paní s patrně překrásnou kyticí plnou patrně barevných kvítků. Zdařile vdusala "slepě" hlouběji do tmy. Vykřikovala o nevážení zraku, experiment nepřipouštěla. Jak zvláštní by bylo pro ni i frekventanty, kdyby po odšátkovací finále jí mohli sborově zašeptat: "Jsme rádi, že vás vidíme, paní květinářko."

Juráš

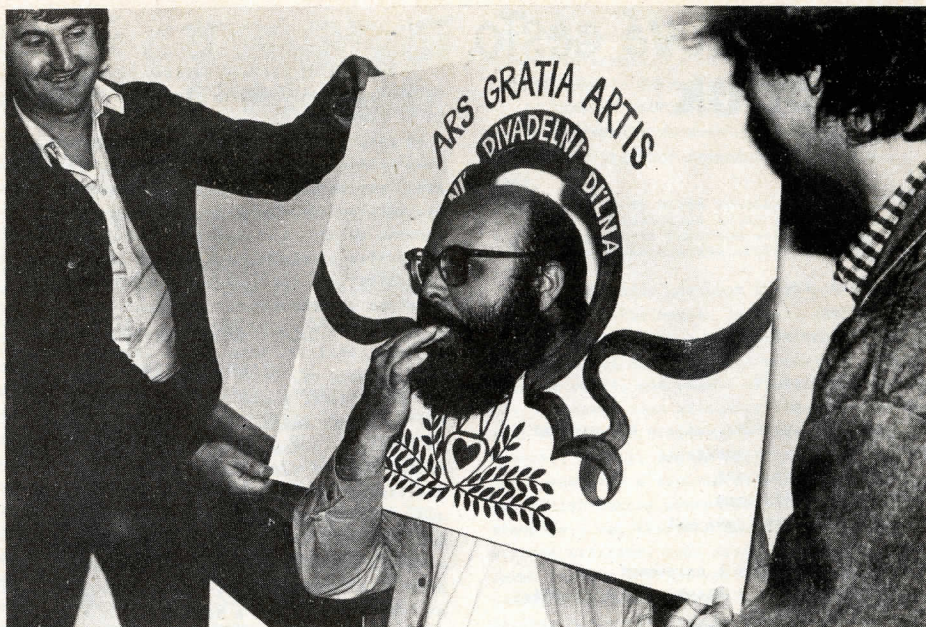

Oldřich Urbánek

Krzysztof Borowiec

Σ Bayanowsky

Nic nového jsem se nenaučil, ani nedezvěděl -
vázla komunikace mezi členy skupiny.

Honza Čihel - laborant

To jest naša tajemnica! Bob Němec - student

Já už skoro nemám peníze. Petr - výtvarník

Bardzo autentycznie! Ogólnie! Konkretnie!

Ivan Krejčí - student

Já ti nevím, Karle! Luboš Pavlovič - učeb

Zkušenost.

Zlata Zbořilová - student

Smysl takovýchto dílen vidím především v setkání s lidmi, kteří mají podobné problémy.

Luděk Jičínský - elektrotech.

Tento štýl práce je mi známý z našeho divadla, ale za to poznávání lidí to stojí.

Jacqueline - studentka

Zkušenost. Velká. Jana Návrátová - studentka

Práce s K. Borowiczem se mi líbila, měli jsme možnost seznámit se s polským divadlem je opravdu zajímavé.

Martina Valášková - fotomodelka

Moc moc moc se mi to líbilo, jen mi bylo trochu smutno z toho, že jsem na představení Scenariusz slyšel smích. Mně to k smíchu nepřipadalo. Jinak - vívat Borowiec! + Miluju Elu!

Matěj Růžička - student herectví

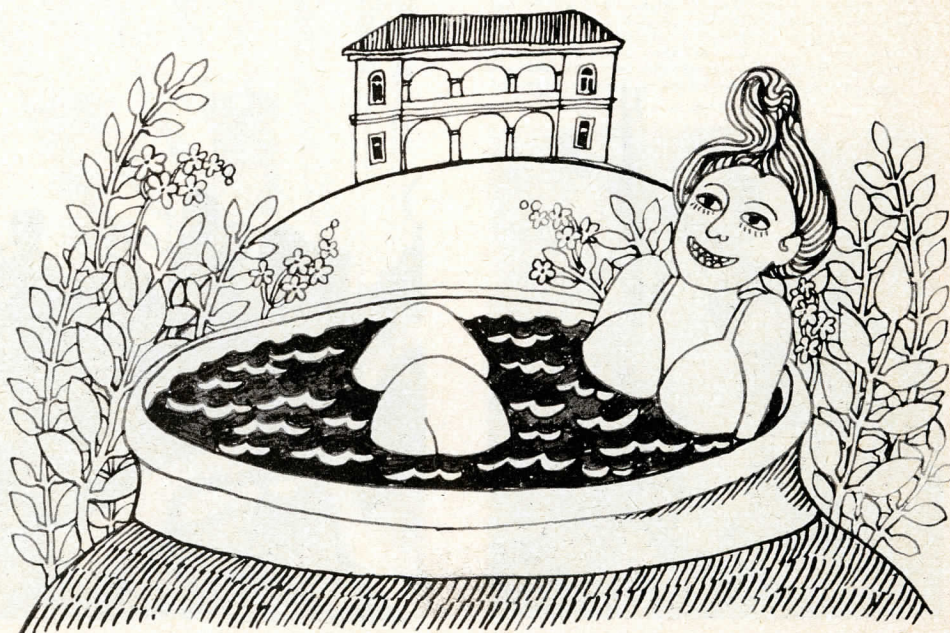
Velice se mi tady líbí, hlavně obyvatelstvo/. Práce s Krzysztofem je velice zajímavá a do budoucna, aspoň pro mě, potřebná a účelná. Děkuji. /Miluju Elu!/
Dan Glač - student konzervatoře

zaslechnutý rozhovor dne 20. srpna 1987
ve 12,50 Před budovou DK ROH Prámet v ŠUMPERKU:

Žena středních Let: A představte si, že ty divadelníci, jak tady sou, se koupali v bazénku !!!

Mladý muž: Počkejte, v tom, jak sou ty Lehniny?
Žena středních Let: No bodeť!

Mladý muž: To ovšem jen potvrzuje mou starou teorii, že jsou všichni úplně vygumovaní.

K zveme vás na Madim

Ve dnech 30. 10. – 1. 11. 1987 proběhne již třetí ročník PŘEHLÍDKY AMATÉRSKÝCH divadel MALÝ DIVADELNÍ MOST, kterou pořádá KLUB MLÁDEŽE NEPRAKTA.

Předpokládáme účast těchto souborů: R.S. VPŘED, SKLEP, VRATA, JAK SE VÁM JELO, LUCERNA, Divadlo do kapsy, DDT, AHA!, Grátis. Kromě toho slibují organizátoři další doprovodné akce – Prohlídka mosteckého divadla, HRADU HNĚVÍN, Projížďka na koních, KONCERT SKUPINY LAURA a její tygři a další nevídané ATRAKCE...

Takže 30. října v Mostě na shledanou!

...a ty hoblíku hobluj
a ty klubíčko se toč

Přiměli mě k tomu, páni redaktoři, abych zde napsal, zda jsem se konečně přesvědčil o smyslu dílny, když v honbě za bonmotem uvádím v anketě, že jsem o něm léta přesvědčován a tak se jedu přesvědčit. Protože mě právě napadá další chatrný bonmot, kterým bych se z položené otázky důvtipně vyzul, nezbyvá, než se pokusit odpovídat trochu seriózně. /Ostatně, zdá se mi, že naše minitřída na dílně /čtyři frekventanti, pozn. red./ vypadala až příliš seriózně, zdůmčivě a neodvážně, sami frekventanti si po produkcích a hoblíkem a klubíčkem vlny připadali jaksi demodé... a navíc trpěli nedostatkem zdravého pohybu./

Může – přesvědčil jsem se, že dílna může být smysluplná, povede-li k rozrušování stereotypů v našem myšlení. V myšlení divadelním i, řekněme, občanském. Zarážející neproduktivnost našeho českého divadelního prostředí je mimo jiné také důsledkem silné myšlenkové návykovosti. Pohybuje-li se člověk mezi rozhlasem, kamenným divadlem a amatéry, nemůže si toho nevšimnout. Potřebujeme své myšlenkové stereotypy, abychom dokázali žít, abychom nezačali o sobě pochybovat, abychom si nekladli otázky sami o sobě, o své poctivosti, o objektivním smyslu svého činění, protože konec konců podvědomě cítíme, jaké by byly odpovědi, že by nám nebyli vždy příjemné. Příjemné o to méně, o čem se "sjiždíme" svými útešnými stereotypy, o čem větší dávku jich k životu potřebujeme. Takový "absťák" je jistě nezávadný.

Jeden můj spolupracovník z divadla z nejkamennějších, lákán mnou z důvodů inspirace na představení baletní jednotky Křeč, rozhodně odmítl, řka, že šéfdirigent Bostonské filharmonie rovněž nechodí poslouchat rockové kapely do klubů. A jiný můj spolupracovník z kruhů výrazně "avantgardních" nechápal, upozorněn na souvislosti, proč by se měl zabývat Shakespear, kterého pro svou z inspirovaného nitra tryskající tvorbu přece nepotřebuje znát. Jaký může být kontext divadelní kultury, když amatérské soubory, které se věnují jen samy sobě a ani na přehlídkách nedocházejí na představení svých kolegů? Když – kdysi mě to v Praze překvapilo – neznají a nechťají znát další amatérská divadla? To bychom tady museli mít Bostonskou filharmonii, to bychom tu museli mít záplavu svébytných originálních divadelních výpovědí, kdyby si spolupracovníci měli pravdu. To, že naše divadla vypadají, že hory plodí převážně myši – a i při tom se dost naděse, svědčí o opaku.

A to byla řeč jen o některých divadelních stereotypech, ne už o těch občanských... Může-li dílna být dílčí příležitostí pro to, aby stereotypy narušil nový pohled na věc, aby se aktivizovalo líné a kolejem návyku usměrněné myšlení, pak rozhodně smysl má.

Jenom se někdy bojím, aby serióznější poznatá hora nezplojila zástup ještě šedivějších a ještě agresivnějších myši...

Jan Vedral

Všechno, co je třeba udělat, je třeba udělat teď...

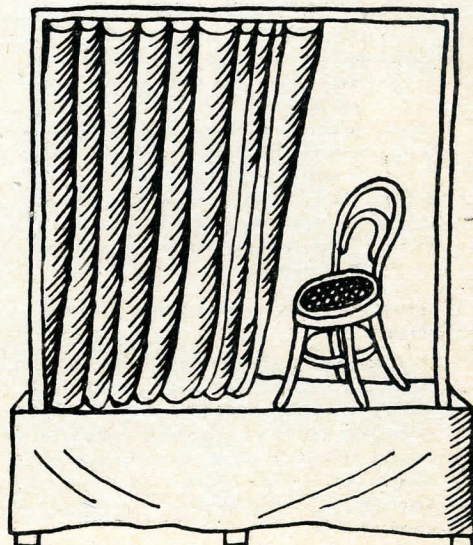
Půjčuji si do titulku tento citát z rozhovoru s Borisem RŠnerem, který pro otevření dílny v prvním čísle zpravodaje použil Tomáš Linhart. Naše pracovní setkání teď končí, budeme se rozcházet – a já si nesmírně přeji, abychom všichni měli pocit že jsme udělali maximum. Abychom odjížděli s vědomím plně a účetně prožitých devíti dnů, s pocitem nepromarněných příležitostí. Myslí, že jsme si znovu ověřili, že divadlo je živé svou nabídkou dialogu, kontaktu. V obojím je ale potřeba akcentovat opravdovost a pravdivost. Věřím, že se právě tyto principy nejen divadelní práce promítly i do života dílny. Snad jsme trochu víc porozuměli sobě i ostatním... A možná i divadlu, které je našim uhranutím.

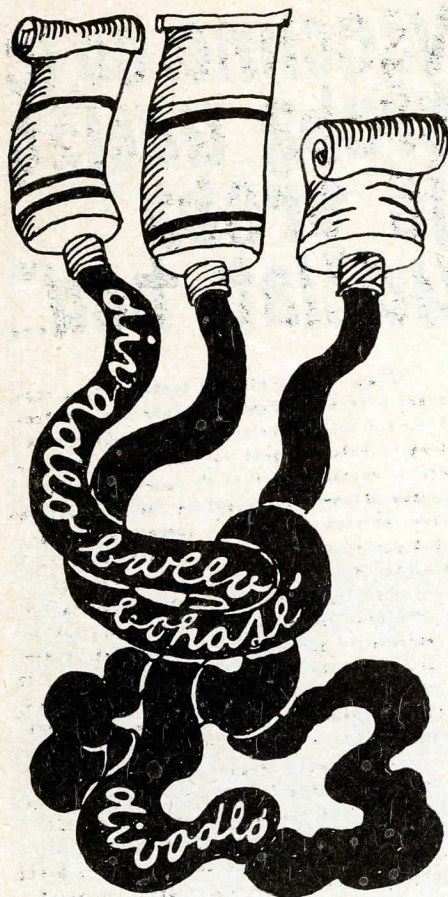
Z rozhovorů s lektory a ostatními účastníky, ale i z atmosféry, která tu vládla, mám pocit, že letos byla práce koncentrovanější, že jsme byli sami na sebe náročnější než při dříve minulé. Mělo by nám to vydržet – v úsilí o pozitivní přeměny ve společnosti, do nichž chceme naše divadelní snažení zapojit, bychom měli začít u sebe.

Opět se potkáme – na krajských přehlídkách, dílnách, na příštím Šrámkově Pisku, který se bude konat v prvních červnových dnech 1988 – a tak doufáme, že se nám v práci, která nás čeká, podaří zúročit podněty, které jsme tu získali.

Přeji vám za sebe i za všechny, kteří na šumperské setkání připravovali, dostatek hravosti a fantazie, stejně jako vůli a odvahy k překonávání překážek i vlastní pohodlnosti. Bez toho se přeci dobré divadlo nedá dělat.

Vítězslava Šrámková

1. Pojmenování barev:

- žlutá: před-a-pokonfliktní stav; trochu číňan, trochu divnej samotář, kuje, pikle, závidí, nerostou mu vousy, civilní informátor
- růžová: modernost za každou cenu, afekt, naivita, milování bez lásky
- oranžová: reflexní domácí exhibicionismus
- červená: prudkej surovej kontakt; temperament, vášně, agrese, sport
- bledě modrá: příjemná halucinace: klid, něha, melancholie, romantik, touha, nic
- fialová: o nich bez nich /komnata/, intrikán, magie, ůchylka, tajemno
- světle zelená: neúspěšné halali; pokrytectví, sterilita, lenost, klídek, veselost
- bržál: organizovaná mmota u vody; hysterie, jízlivost, milovník přírody, hrdina - veterán, pohyb
- šedá: večerní dešť v cementárně; neutralita, kompromis, tučňák, úředník
- černá: konec legrace; smutek, vážnost, tma, definitivno

2. Rozluštění barevně zaznamenaného příběhu: /úryvky/

Před dávnými lety byla na světě jen obrovská fialová skvrna, ve které bylo pohlceno všechno dobro, zlo, smutno i veselo a strážně toužily dostat se na povrch. Jenomže se snažily až moc, a tak ze všeho vylezlo něco jiného, dokonce něco vylezlo tak prudce, že bylo vlastní silou odmrštěno nazpátek do fialové skvrny...

...V poslední okamžiku však jeho ruka klesla, a on pochopil, že nedokáže zabít tu, kterou miluje. Obrátil chladný hrot proti vlastní hrudi, zavřel oči a bodnul...

...Byla jednou jedna civilizace. A ta se jmenovala pravouhla. A šlo to s ní z kopce. Až sešla. Chuděra malá. Narodila se nová, lepší, pravouhlejší. A ejhle - pryč s pravým úhlem - jsou tu dva rovnostranné...

...Nyní se ukázalo, že muž není ideálním partnerem a že se k dané problematice nedokáže postavit čelem. Od těhotné ženy odchází. Ta po mnoha odkladech, stresech a devíti měsících porodí dítě, neboť po něm tak dlouho toužila...

Žila byla skupina lidí. Nastal problém. Lidé si ho předávali, nevěděli, co s ním. Předali ho spediční vrstvě. Ta ho feši. Problém je zahlcuje, drtí. Nastane rozpad. Skupina zaniká. Ve vzduchu je jenom problém...

...Pak šli na radnici pro razítko, protože to ani jinak nešlo, a žili šťastným životem v baráčku, až se jim narodilo pět dětí a mezi nimi i zlatínek a ten si našel máměnku, a šli si pro razítko raději dřív, aby se vyvarovali chyb dědečka a babičky. Tak si koupili postel a žili v baráčku, na kteréj ještě neměli razítko...

...Vrátili se tedy chřečtáčci do Chřečtina, kde zase smutní a čekají na někoho, kde by jim v jejich trápení pomohl...

...Žena se probouzí do překrásného výhledu zeleného slunce, jež má dnes obzvláště dekanalý tvar elipsoidu. V nenadálém popudu se chápě štětky a snaží se na křivélaké

stěně svého pokoju optimistickou jítfní náladu. Pak náhle přetře celý pokoj na bledě modra, zhroutí se a pláče. Lituje svého činu.

3. Diskuse nad koncepcí úryvku opery Dalibor:

- do prázdného sálu ze všech stran /po schodech, shora, zdola, zpod plachetky/ přichází lid. Lid na hradě napjatě očekává příchod. Dalibor sedí ve vězení a hraje na housle.
- Stráž přivádí Dalibora, ten se otáčí na Miladu. Milada křičí, jaký to zjev, zakrývá si oči. Dalibor je obviněn králem, že Ploškovice vypálil pro vlastní radost, t.j. Miladu. Dalibor říká, že mu byl nade vše Zdeněk, který miloval nepřístupnou Miladu, a když byl zabit žárliivým purkrabím, zbyla mu po něm ona - kdo by se tomu divil. Dav zašumí a nediví se už ničemu. Vše dobře dopadne, soud určí vystavět znovu Ploškovice, purkrabí dá Miladu Daliborovi na památku po Zdeňkovi, aby se vyvaroval dalšího vypálení.
- Dalibor je odsouzen, mohutný zpěv, bombastická hudba, padá na něj ten hadr.
- Dalibor Miladu odmítá, aby s ním Zdeněk nepřestal kamarádit. Dalibor rehabilitován, ale na Miladině hrobě páchá sebevraždu.
- Dalibor jde volně v okevech.
- ve vězení panuje chmurná nálada.
- Dalibor vyzpívává jemný zhodnocení, proč to všechno dělal.
- lid rozčilenej, ale v podstatě nadšeněj, přestě ten lid tam je.
- téma: Přátelství.

4. Atd.

PETR VEDL

Nepřislouší mně hodnotit letošní Dílnu. Nepatřím k odborníkům, se kterými jsme se tedy těch deset dnů setkávali, a kteří své dojmy a postřehy ze své lektorské práce uvedli na předchozích stranách. Chci jen upozornit na skutečnost, která mnohým unikla. A je zarážející, že varovný prst zvedám já, neodborník, který má ale divadlo nesmírně rád a ke vztahu k němu vede i své ratolesti, byť prozatím jen Alšovým loutkovým divadélkem.

Šlo se tu ke stovce mladých možná adeptů herectví, kteří zde devět dní přinejmenším ztráceli ostych provést nějakou tu bláznovinu. Ale za celou tu dobu se nikdo z nich nezajímal, kde je píáno, nesešla se tu ani jeden večer parta jen tak u kytary. Prostě neviděl jsem u lidí, kteří více či méně koketují s divadlem ani náznak nějakého muzicírování, o kterém si myslím, že je jedním z aspektů herectví i základem kolektivního citění. Jako by ani nebylo osvobozeného divadla, Semaforu, Ypsilony a jiných, možná méně populárních.

V tomto letošní Dílna zklamala a jistě nejenom mě. Možná, že se tu náhodou letos nesešli přátelé hudebního divadla /což by mohlo být námětem pro přípravu dalších ročníků/. Horší by bylo, kdyby nikdo neměl potřebu si jenom zazpívat.

Autorské divadlo by neměl být problém, nevznikla přece spousta těchto divadel zvláště v šedesátých letech právě kvůli písničkám? Vždyť divadlo je především pro diváka a nepál bych si být v budoucnu odkázán pouze na typ představení, které jsme viděli v provedení polských přátel.

Mírek Nop

?????

Přišli za mnou, abych n ě c o napsala do zpravodaje. Dost nesnadná úloha. Už pátý den tedy popocházím, okouním, mistry ruším a kladu si možná trochu nativní otázku: PROČ? Tedy proč Dílna vůbec je, co může, má, musí atd. a upřímně řečeno, odjízdim v polovině a ucelenou představu o možné odpovědi nemám. Takže jen pár nesouvislých poznámek.

Domnívám se, že Dílna určitě nemůže vyrobít za týden zástup skvělých divadelních umělců a nemůže ani dohnat, co zameškala téměř absentující estetická výchova na školách všech typů. Co by však mohla – aspoň lehce odlepovat klapky z očí, vyvádět z omylu a zpochybňovat obecně zavedené iluze. To znamená, poskytnout informaci o tom, že cesty nejen k divadlu jsou různé a není jediný univerzálně platný způsob, jak se k němu postavit. Docílit osobního intenzivního zážitku mohou i na psychoterapeutickém sezení v příslušné poradně či léčebně. Pod odborným vedením i během krátké doby a s vynaložením poměrně malých námahy. Divadlo je, myslím, odhalování "možných světů" /pochopitelně i v sobě/ a zároveň jejich předávání, sdílení ostatním. A oba tyto póly jsou nepochybně záležitostí imago, hravé tvořivosti a společně prováděných radovánek, ale především výsledkem silových činností, třeba i přímě rozumové. A právě jistý nedostatek – řečneme – uváděných pokory jsem tady zahlédl dost často. Jenomže to bude zřejmě problém spadající dále než do jednoho týdne v Šumperku.

Jiřina Šmejkalová

dílina a amatérské divadlo

Rád využívám této příležitosti, abych se s vámi podělil o některé postřehy z různých dílen, a to z pohledu člověka, který je amatérským divadlem nadšen a zároveň – vzhledem ke své profesi – zařazuje soubory tohoto typu do pravidelného měsíčního programu v klubu mládeže.

Letošní Dílna není pro mne prvním seznámením s akcemi podobného typu. Poprvé jsem se spolu s několika členy souboru z našeho domovského klubu mládeže Neprakta v Mostě účastnil Dílny v roce 1983 v Brně. Naše zvědavost byla přiměřená zájmu o divadlo, které volí pro sebevyjádření netradiční postupy. Už setkání v Brně bylo pro nás bez nadsázky velice inspirativní. Během toho týdne jsme lapali po každém i sebemenším podnětu. A těch – jak ví každý, kdo se Dílny účastnil – nebylo málo. Možnost osobního kontaktu s osobnostmi našeho autorského divadla /Just, Čecháček, Goldflam, Richter/ mluví za vše.

Nesmírně inspirativní byla studijní představení, ale zejména intenzivní práce v jednotlivých třídách byla pro nás užitečná. Setkání s ostatními divadelníky z celé republiky se tak stala velkou pobídkou. Poznali jsme další nadšence a tvůrčí osobnosti – prostě ty, kteří neznají v souvislosti s divadlem únavu a jsou schopni bláznivě krásně jít za svým cílem třeba i přes překážky. Tohle poznání, které jsme mohli zažít díky Dílně, je pro nás velkým darem.

Atmosféra a zvláštní pohoda na Dílně byla skoro vždycky "moc prima a fajn", jak konstatoval jeden ze členů našeho souboru. Všichni svorně bychom chtěli podobné tvůrčí klima a pohodu prožívat častěji. A tak – kromě vlastní tvorby klubového představení – začala pomalu, ale jistě uvažovat myšlenka připravit přehlídku amatérských divadel také u nás v klubu. Inspirativní a podle dojmů báječná atmosféra Dílny se stala impulsem k uskutečnění přehlídky Malý divadelní most. Zdá se tedy, že Dílna nekončí posledním dnem svého konání – pro svůj význam a zvláštní půvab – pokračuje dál ...

Neformální kontakty a opravdu kamarádské vztahy přirozeně vyplývají ze dnů prožitých společně. Snad každý potvrdí, že člověka má dobrý pocit, když může po určitém čase znovu navštívit nějakou přehlídku a potkat známé tváře, popovídat si, co nového u kolegů, pochlubit se vlastní prací. Důležitá je proto, myslím, i informační role Dílny pro organizátory kulturních akcí, protože některé soubory nemají takovou publicitu, a přesto jejich představení někdy až překvapivě hýří nápady. Možná někdo namítne, že to všechno jsou věci samozřejmé. Snad bude mít pravdu, ale věřím tomu, co řekl můj kamarád z našeho divadla: "Kdyby nebylo Dílny, byli bychom o hodně zážitků chudší".

Proč vlastně, může se někdo zeptat, tohle zamyšlení? Chtěl jsem podle přísloví "sdílená radost, dvojnásobná radost" vám všem poděkovat. Když totiž u nás v klubu při přehlídce MadiM bude někdo mít jako loni pocit štěstí, bude to díky vám všem, kteří jste na Dílně.

Viktor Oktábec

kronika společenského života

16. VIII. 87

- Na včerejší lektorské poradě vyslovil Oldřich Kužilek znepokojení nad malými porcemi jídla. Byl přehlasován. Dnešní snídaně mu však dala za pravdu ...
- Lektor Arnošt Goldflam projevil potřebu "obalit si nervy grémem". Jeho potřeba sladké krmě je přislovečná. V dobách svého úřednického působení se stal vyhláškovačem interní kancelářské soutěže o nejlepší vánoční pečivo. Čeká totéž frekventantky jeho třídy ???
- Pravidelné a zasloužilé dopisovatele zpravodaje čeká v press-centru chleba a mleté škvarky.

UŽ NEJSOU!

a otázka na konec:

Napište, co chcete vidět ve "Videozpravodaji"

Práci polské skupiny.

Žádám o The Wall a Casanova.

Chtl bych vidět The Wall /a Rockfest/.

18. VIII. 87

- Lektor A.G. upozornil, že kolega lektor J.V. dopřává své třídě tzv. "kuřácké pauzy". Jeho návrh na zavedení pravidelné rubriky: "Lektor udává lektora", se setkal s mimořádnou odezvou.

Oblíbeným "žalozpěvem" mnohých amatérských divadelníků bývá žehráni, kolik nocí a večerů stráví přípravou hry, kdežto takoví profesionálové...

Vzpomněl jsem si na to, když jsem se v úterý v půl páté ráno potácel /nikoli pod vlivem alkoholu/ do hotelu. Právě jsme dostíhali třetí videozpravodaj a Pepu Maturu, který natáčel všechny zpravodaje Dílny, čekaly tři hodiny spánku. Ráno už musel být fit a s videem k dispozici dalšímu čerstvému a vyspalému "režisérovi". Po celý dlouhý týden. Takže, Pepo díky...

J.H.

anketa:

Na vyhlášenou anketu BUDOUCNOST AMATÉRSKÉHO DIVADLA - BUDOUCNOST AUTORSKÉHO DIVADLA jsme dostali celkem tři odpovědi...

"Amatérští divadelníci se zprofesionalizují a profesionální divadelníci se stanou amatérskými - a tím ho budou mít všichni rádi a všichni budou mít i prostředky, kterými ho budou realizovat. Má to jen jednu vadu - že už asi nebudou diváci, protože budou všichni hrát divadlo!"

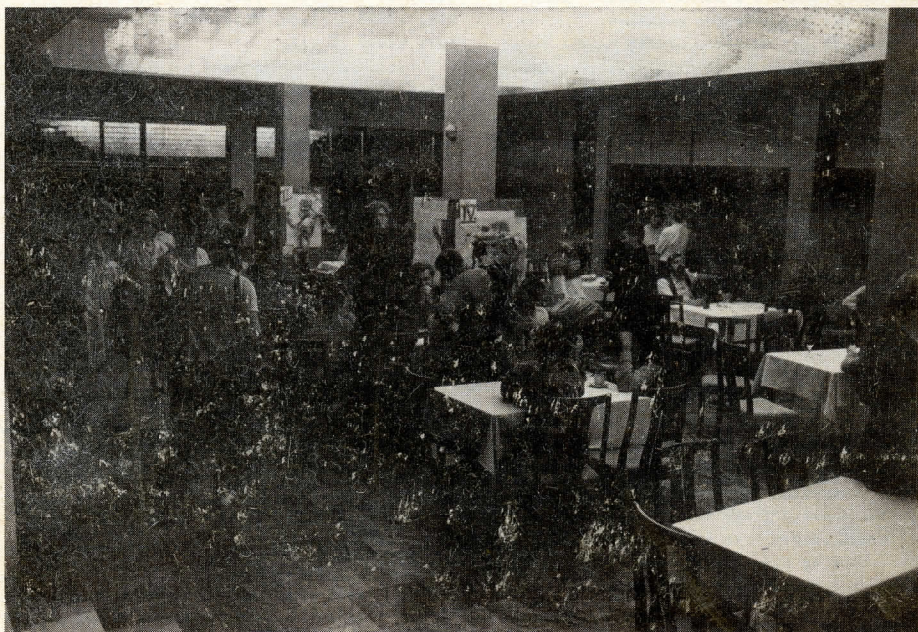
/podpis nečitelný/

"Zatím ještě nevím, co je to přestavba /a zdá-li se i dožiju/, a malí se vůbec bude amatérského divadla týkat. Každopádně divadlo má budoucnost. A vždycky se najdou šilenci, který jsou schopni vylízt před ty lidi a teď do nich sunout ty svoje rozumu. Tak."

Martin

"Ptát se na budoucnost divadla /a myslím si, že je jedno jakého/ je pro mne zbytečné. Věřím tomu, že tady bude, dokud tady bude člověk, myslící člověk, protože aby bylo divadlo, a je jedno, jak mu budeme říkat, stačí /prý/ a y š - l e n k a a d í v á k . Faktem je, že těch diváků - a nebojím se říct čunilů - je stále ještě hodně. Na druhé straně těch myslících lidí není také mnoho. Tedy jak je to? Tuším už, že budoucnost amatérského divadla je jasná: méně pívniho blábolu o pseudometafyziku a podobně, a více práce, konkrétní práce v divadle. To, že práce divadelníka je tvrdá, snad není ani třeba zdůrazňovat. Není každému dáno vyjadřovat se těmito /divadelními/ prostředky. A proč bych měl být spokojen s tím, že je lepší "když dělají divadlo, než aby seděli v hospodě". Je nutné vymýtit paskvil a padivadlo, protože právě ty dělají amatérům špatnou pověst."

JOH.

Zpravodaj Národní divadelní dílny 1987 v DK ROH Prámet v Šumperku. Redakce: Michal Bregant, Jaroslav Hložek. Fotografie: Vojtěch Sléha, Přemysl Vrba. Výtvarník: Miloslava Prokúpková. Technický redaktor: Miroslav Nop. Tisk: MTZ Olomouc, závod Šumperk. Náklad 250 ks. Povolení ONV Šumperk, čj. 380908385.